

notitie

FORUM STANDAARDISATIE 12 juni 2019

Agendapunt 2A Voorgangsrapportage T1 (januari-april) 1019

Nummer: FS 190612.2A

Aan: Forum Standaardisatie

Van: Stuurgroep Open Standaarden

Datum: 23 mei 2019

Versie: 1.0

Bijlagen: geen

Ter kennisname

Voortgangsrapportage T1 (januari-april) 2019

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om kennis te nemen van de voortgangsrapportage over T1 2019.

Inleiding

Dit is de rapportage van het bureau Forum Standaardisatie (BFS) voor de inhoudelijke verantwoording over de periode januari tot en met april (T1) 2019. Deze rapportage is bestemd voor het Forum Standaardisatie. Vanaf pagina 7 vindt u per strategie de inhoudelijke rapportage, gericht op de ten doel gestelde resultaten uit het werkplan Forum Standaardisatie 2019.

Hoogtepunten

Hieronder worden enkele uitgelichte hoogtepunten voor het Forum en het Bureau in T1 2019 beschreven.

Larissa Zegveld nieuwe voorzitter van Forum Standaardisatie

Staatssecretaris Knops van BZK heeft eind februari in afstemming met de ministeries van EZK en J&V Larissa Zegveld benoemd tot nieuwe voorzitter van het Forum Standaardisatie. Larissa is ook directeur van Wigo4it, de ICT-dienstverlener van en voor het sociale domein van de G4, en heeft ruime affiniteit met het onderwerp. Ze neemt het voorzitterschap over van Nico Westpalm van Hoorn, die de afgelopen twaalf jaar de voorzitter van Forum Standaardisatie was. Haar speerpunten voor de komende jaren zijn: 1) Focus op standaarden met een directe meerwaarde voor burgers en bedrijven (zoals digitale inclusie), en 2) het vergroten van de bekendheid van het Forum, pas-toe-of-leg-uit en de adoptie van standaarden.

Forum Standaardisatie en Digitoegankelijk

Op 17 januari 2019 organiseerde Forum Standaardisatie samen met het ministerie van BZK en het ministerie van AZ-DPC een kennissessie over toegankelijke documenten voor redacteurs op het Platform Rijksoverheid Online (PRO). Op 28 maart gaf BFS een presentatie op de Praktijkdag Digitale Toegankelijkheid voor gemeenten in Utrecht. Bij deze presentatie waren ongeveer zestig toehoorders van gemeenten aanwezig.

Het Forum Standaardisatie faciliteert sinds februari 2019 een online converter die Microsoft Office (Word, Excel, Powerpoint) omzet naar het toegankelijke PDF/A-1a-formaat. De converter (<https://office2pdfa.org>) is bedoeld voor overheidsorganisaties die op hun digitale werkplekken (nog) geen toegankelijke PDF-bestanden kunnen maken. De converter is ondergebracht bij een Nederlandse hosting provider en scoort 100% op internet.nl. Omdat BFS de software beheert en de converter geen bestanden bewaart of analyseert, is deze veiliger dan andere online converters.

De community site opendocumentstandaarden.pleio.nl heeft op dit moment 97 geregistreeerde gebruikers. Daarnaast is de community site ook bereikbaar voor niet-geregistreeerde gebruikers. De community site is met name opgezet voor het actief delen van kennis.

Medewerkers van Logius (Centrum voor Standaarden en Communicatie) hebben samen met het bureau Forum Standaardisatie de training voor het produceren van toegankelijke PDF-documenten vanuit Microsoft Office gevolgd. Dit heeft bijgedragen aan de bewustwording binnen Logius over het hoe en waarom van toegankelijke documenten. In het tweede trimester organiseert het bureau een bijeenkomst waarbij KOOP en Nationaal Archief hun best practices voor (duurzaam) toegankelijke documenten aan Logius en BFS presenteren.

API-strategie

Op 23 februari is de API Strategie voor de overheid gepubliceerd en ter openbare consultatie aangeboden. In totaal zijn er 91 reacties ontvangen van uiteenlopende organisaties, zowel uit de

publieke als private sector. Het aantal reacties geeft vertrouwen dat de API-strategie serieus genomen wordt. Ook vanuit Forum Standaardisatie is in de openbare consultatie gereageerd op de API-Strategie. In samenwerking met het ministerie van BZK maakt het Forum een roadmap om de API strategie in het OBDO van 24 september 2019 te presenteren.

Voor de 'pas toe of leg uit'-lijst is het Nederlands overheidsprofiel Oauth, een open standaard voor autorisatie, in procedure. Deze standaard maakt ook onderdeel uit van de API-strategie. Er acht reacties ontvangen in de openbare consultatie. Na revisie zal dit profiel worden opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Het bureau neemt ook deel aan de stuurgroep van het Kennisplatform APIs en zit de werkgroep Communicatie en Beleid voor. In het eerste kwartaal van 2019 zijn door het bureau twee bijeenkomsten (mede)georganiseerd:

- 23 februari 2019: de meet-up van het Kennisplatform APIs, mede georganiseerd door Forum Standaardisatie, met ongeveer honderd deelnemers. Bij dit evenement werd onder andere de Gouden API uitgereikt voor de beste API van de overheid aan het Kadaster voor hun BAG API. Luchtmeetnet en de Kamer van Koophandel kregen een eervolle vermelding voor hun APIs.
- 1 april 2019: bijeenkomst van de werkgroep Communicatie en Beleid, om de resultaten van de openbare consultatie van de API Strategie te bespreken.

Meting informatieveiligheidsstandaarden voorjaar 2019

Het Forum Standaardisatie meet twee keer per jaar de voortgang van de implementatie van de informatieveiligheidsstandaarden conform de drie streefbeeldafspraken¹. De laatste meting van maart laat wederom een groei zien. Tegelijkertijd rest er nog een grote uitdaging om alle overheidsdomeinnamen te laten voldoen aan de informatieveiligheidsstandaarden. Zo blijkt dat het streefbeeld voor het toepassen van de webstandaarden HTTPS en HSTS niet is gehaald. De streefafspraak is dat alle overheidswebsites HTTPS, HSTS en TLS inclusief de veilige configuratie conform de beveiligingsrichtlijnen van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) uiterlijk eind 2018 hebben ingevoerd. De adoptiepercentages zijn 90% voor HTTPS, 89% voor TLS conform NCSC richtlijn en 79% voor HSTS. Dit onderschrijft de noodzaak van de Algemene Maatregel van Bestuur voor deze standaarden, waar het ministerie van BZK momenteel aan werkt.

Voorzitter Larissa Zegveld heeft de resultaten van de meting onder de aandacht gebracht van het OBDO van 23 april. De leden van het OBDO hebben ermee ingestemd om achterblijvers in de eigen organisatie/achterban individueel aan te spreken. Ook moeten op Rijksniveau de ICT-dienstverleners opdracht gegeven worden om hun klanten proactief te helpen om domeinnamen te beschermen tegen phishing. Daarnaast zullen de leden van het OBDO de resultaten van de meting agenderen in eigen bestuurlijke gremia, zoals in de CTO-raad van het Rijk, bij waterschappen, gemeenten en provincies. Het bureau Forum Standaardisatie helpt hen hierbij waar gewenst.

Monitor open standaarden 2018

De Monitor Open standaarden 2018 is op 25 februari naar de Tweede Kamer gestuurd door staatssecretaris Knops met een begeleidende brief. Het gaat goed met het gebruik van open standaarden, maar er is ook nog ruimte voor verbetering. Een positieve stijging betreft het aantal aanbestedingen waarin om open standaarden wordt gevraagd. In 2016 was dit 72%, in 2017 81% en in 2018 was het 85%. Daarentegen neemt het percentage waarin om alle relevante open standaarden wordt gevraagd echter af: van 18% (2016) via 12% (2017) tot 6% (2018).

Het gebruik van open standaarden in overheidsbrede voorzieningen is een succes: In 70% van de gevallen dat een standaard relevant is wordt geheel voldaan. In 18% van de gevallen wordt deels voldaan of er zijn concrete plannen om er binnenkort aan te voldoen.

¹ Zie <https://www.forumstandaardisatie.nl/nieuws/nieuwe-adoptieafpraak-voor-informatieveiligheidsstandaarden>

Het Forum Standaardisatie heeft ook over deze Monitor wederom een visueel aantrekkelijk en toegankelijk digitaal magazine gepubliceerd. Het magazine geeft een selectie van de onderzoeksresultaten. Het hele rapport is te downloaden via de coverpagina van het magazine op https://magazine.forumstandaardisatie.nl/nl_NL/11663/173722/cover.html

Lijsten open standaarden, mutaties

Twee toetsingsprocedures hebben plaatsgevonden van de standaarden MIM (metamodel voor informatiemodellering) en CAA (Controle over uitgifte van digitale certificaten). Daarnaast zijn er zes nieuwe aanmeldingen van standaarden:

- RPKI (standaard voor het tegengaan van omleiding van internetverkeer naar systemen van een niet-geautoriseerd netwerk)
- GWSW (standaard voor eenduidig uitwisseling en hergebruik van gegevens in het stedelijk waterbeheer)
- MTA-STIS (standaard voor het tot stand brengen van cryptografisch beveiligde verbindingen om zo SMTP-man-in-the-middle-aanvallen te voorkomen)
- GeoPackage (een bruikbare standaard voor uitwisseling van geografische informatie, onder andere in de context van het stelsel van geo-basisregistraties)
- SALES (Samenwerking Afnemers, Leveranciers en Softwareleveranciers) binnengekomen.

Voorstellen voor verdere procedure voor deze aangemelde standaarden worden voorgelegd aan het Forum van 12 juni.

Onderzoek herkenbaarheid overheidswebsites en -mails

Hoe kan een gebruiker een legitieme e-mail of website van de overheid herkennen? Deze vraag stond centraal in het onderzoek in opdracht van de directie Informatiesamenleving en Overheid (DI&O) van het ministerie van BZK. Het ministerie wil de herkenbaarheid en betrouwbaarheid van overheidswebsites en -emails bevorderen om phishing en spoofing te voorkomen. Het onderzoek heeft inzichten gegeven die moeten helpen om deze doelstellingen te realiseren.

Voor het onderzoek van Kantar hebben in totaal 1423 burgers een vragenlijst ingevuld. De deelnemers beantwoordden vragen over 'digivaardigheid en eigen ervaringen', 'beoordeling van websites en e-mails' en 'houding ten aanzien van maatregelen'. Conclusie uit het onderzoek is dat miljoenen burgers moeite hebben om goed te herkennen of een website of e-mailbericht al dan niet van de overheid is, of de mail of site vervalst is, en fraudeurs hiervan gebruik maken bij phishing en het er bovendien voor zorgt dat veel burgers echte overheidswebsites/e-mails niet vertrouwen.

Aanbevolen wordt daarom om de herkenbaarheid van websites en e-mailberichten van de overheid te vergroten door de uniforme domeinnaamextensie .overheid.nl achter alle domeinnamen van de overheid te plaatsen. Hieraan moet heldere communicatie worden gekoppeld dat burgers de overheid als digitale afzender aan de uniforme domeinnaamextensie kunnen herkennen en dat overheidswebsites altijd een slotje (HTTPS) dragen. Daarbij ook duidelijk maken wat overheidsdiensten nooit in een e-mailbericht zullen vragen.

Om argumentatie te verzamelen voor invoering adviseert het Forum om te onderzoeken wat het effect van een uniforme domeinnaamextensie (in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland) internationaal heeft betekend en of er bewijs is dat deze extensie heeft bijgedragen aan een herkenbaardere digitale overheid en vermindering van phishing en spoofing. Daarnaast wordt onderzocht wat voor baten en kosten van invoering van één domeinnaamextensie voor de Nederlandse overheidsorganisaties, waarbij een stapsgewijs invoeringsscenario voor de hand ligt. Gewezen wordt op het belang van webadressen voor linked data. Een passende URI-strategie moet daarom worden meegenomen. Ook apps moeten meegenomen worden.

Het rapport is openbaar en gepubliceerd op <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/01/31/herkenbaarheid-van-en-vertrouwen-in-websites-en-e-mails-van-de-overheid>

Nieuwe versie Internet.nl

Platform Internetstandaarden heeft op 21 februari een nieuwe versie van Internet.nl gelanceerd. De nieuwe versie test ook op applicatie-beveiligingsopties oftewel security headers. De resultaten van deze nieuwe testen tellen nog niet mee in de eindscore. Ook is de softwarecode als open source gepubliceerd. Voor meer informatie: <https://internet.nl/article/open-source-release/>

Medewerkers Bureau Forum Standaardisatie

Ludwig Oberendorff	hoofd
Marijke Abrahamse	adviseur, plv. hoofd
Redouan Ahaloui	adviseur
Désirée Castillo Gosker	adviseur
Robin Gelhard	adviseur
Bart Knubben	adviseur
Maarten van der Veen	adviseur
Joram Verspaget	secretaris
Han Zuidweg	adviseur

Measures = zichtbare/meetbare resultaten van de strategies

I. Verkennen

1. Bijdragen aan jaarlijkse update Rolling Plan on ICT Standardisation.

In maart is het Rolling Plan 2019 gepubliceerd. Vanaf Q2 wordt de update 2019 opgepakt.

2. Stakeholder analyse Toegankelijkheid en contentstandaarden.

De stakeholderanalyse is nog niet gestart.

3. Agenderen API Strategie in het OBDO en verkenning naar API standaarden voor op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Op 23 februari is de API Strategie voor de overheid gepubliceerd en ter openbare consultatie aangeboden. In totaal zijn er 91 reacties ontvangen van uiteenlopende organisaties, zowel uit de publieke als private sector. Het aantal reacties geeft vertrouwen dat de API-strategie serieus genomen wordt. Ook vanuit Forum Standaardisatie is in de openbare consultatie gereageerd op de API-Strategie. In samenwerking met het ministerie van BZK maakt het Forum een roadmap om de API strategie in het OBDO van 24 september 2019 te presenteren.

Voor de 'pas toe of leg uit'-lijst is het Nederlands overheidsprofiel Oauth, een open standaard voor autorisatie, in procedure. Deze standaard maakt ook onderdeel uit van de API-strategie. Er werden acht reacties ontvangen in de openbare consultatie. Na revisie zal dit profiel worden opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

4. Vier keer analyse Open Standaarden in kamerstukken ten behoeve van het Forum.

In de vergadering van april heeft het Forum Standaardisatie een overzicht ontvangen van de kamerstukken die in de eerste drie maanden van het jaar gepubliceerd zijn en waarin "open standaarden" en/ of Forum Standaardisatie is genoemd worden.

5. Eén keer Forum werksessie / brainstorm nieuwe thema's oppakken voor 2020.

Dit staat gepland voor het najaar 2019.

6. Minimaal twee keer input op de standaardisatieagenda BZK.

De directie Informatiesamenleving en Overheid (DIO) van het ministerie van BZK heeft begin februari de opdracht Inventarisatie standaardisatie verleend. Het betreft een inventarisatie van kansen die standaardisatie (in brede zin) biedt voor de doelen in de beleidsagenda NL Digibeter. Een tweetal Forum-leden en het hoofd bureau zitten in de begeleidingscommissie. Naar verwachting wordt de concept-versie van de rapportage eind mei opgeleverd.

7. Min. 2x p/j inhoudelijk contact over relevante ontwikkelingen met sectoren Zorg, Onderwijs, Bouw, Sociale zaken en Justitie.

ZORG:

Het bureau heeft op 25 maart de meet-up en vergadering Informatieberaad Zorg bijgewoond. Op de bijeenkomst heeft de dossierhouder informatieveiligheid input geleverd voor het concept Nederlandse Technische Afspraak (NTA) 7516 'Veilige e-mail in de zorg' als onderdeel van het project 'Veilige mail' van het ministerie van VWS.

ONDERWIJS:

Het bureau heeft op 26 maart de NEN-bijeenkomst van Normcommissie ICT Professionaliteit en digitale vaardigheden bijgewoond. Verder zijn er contacten in het kader van de evaluaties NL LOM/ ePortfolio (met o.a. Surfnet/Kennisnet).

BOUW: Er zijn meerdere inhoudelijke overleggen en gesprekken geweest over de toepassing van de BIM-standaarden in de sector. Een positieve ontwikkeling voor het Forum Standaardisatie is de DigiDealGO en de Bouwagenda. Parallel hieraan heeft het BIM-Loket stappen gezet om op een rij te zetten wat de 'pas toe of leg uit'-verplichting nu precies inhoudt voor de bouwsector en wat er van het BIM-Loket wordt verwacht rond de adoptie van de bouwstandaarden. Daarnaast heeft het BIM-Loket ook stappen gezet om de implementatie van BIM-standaarden bij publieke opdrachtgevers te verbeteren. Hiervoor heeft het BIM-Loket in overleg met Forum Standaardisatie een projectvoorstel *ationale BIM-monitor* opgesteld. Deze is onder andere gericht op de behoefte om uitgebreid inzicht te krijgen in de implementatiegraad van de BIM-standaarden door de sector. Het projectvoorstel ligt ter bespreking voor in het BIM-standaardenoverleg. Dit overleg is geïnitieerd vanuit het ministerie van BZK samen met de bouwsector partijen zoals BIM-loket en Rijksvastgoedbedrijf.

8. In voorkomende gevallen: reageren op of ingaan op externe verzoeken tot (meewerken aan) verkenningen, aandacht voor semantische standaardisatie.

Er zijn geen externe verzoeken tot (meewerken aan) verkenningen binnengekomen.

II. Toetsen en verplichten

9. Aangemelde open standaarden in procedure nemen en door evaluaties de kwaliteit van de lijst bewaken: acht toetsingen of evaluaties uitvoeren en 10% groei in input (reacties).

Twee toetsingsprocedures hebben plaatsgevonden van de standaarden MIM (metamodel voor informatiemodellering) en CAA (Controle over uitgifte van digitale certificaten). Daarnaast zijn er zes nieuwe aanmeldingen van standaarden:

- RPKI (standaard voor het tegengaan van omleiding van internetverkeer naar systemen van een niet-geautoriseerd netwerk)
- GWSW (standaard voor eenduidig uitwisseling en hergebruik van gegevens in het stedelijk waterbeheer)
- MTA-STIS (standaard voor het tot stand brengen van cryptografisch beveiligde verbindingen om zo SMTP-man-in-the-middle-aanvallen te voorkomen)
- GeoPackage (een bruikbare standaard voor uitwisseling van geografische informatie, onder andere in de context van het stelsel van geo-basisregistraties)
- SALES (Samenwerking Afnemers, Leveranciers en Softwareleveranciers) binnengekomen.

Voorstellen voor verdere procedure voor deze standaarden worden voorgelegd aan het Forum van 12 juni.

10. 100% van de standaarden op de pas-toe-of-leg-uit lijst hebben een use-case en het functioneel toepassingsgebied beschreven volgens standaardsyntaxis.

Er zijn eerste stappen gezet om bij laatste set van standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst de toepassingsgebieden volgens standaardsyntaxis te beschrijven. Het gaat om de volgende standaarden:

- Aquo-standaard (watermanagementinformatie)
- SIKB0101 (bodeminformatie)
- SIKB0102 (archeologische informatie)
- BWB (identificatie van verwijzing naar wet- en regelgeving)
- ECLI (verwijzing naar rechterlijke uitspraken in Europa)
- JCDR (identificatie van en verwijzing naar decentrale regelgeving)
- EML_NL (verkiezingsgegevens)
- StUF (uitwisseling administratie overheidsgegevens)
- NL_LOM (vindbaarheid van leermaterialen)
- E-Portfolio (onderwijs en ontwikkeling).

Parallel hieraan loopt in samenspraak met de beheerders van de standaarden een proces om via de accountmanagers de standaarden op de pas-toe-of-leg-uit lijst te voorzien van een functionele use-case.

11. Aansluiting op internationale/Europese standaardisatie verzorgen, deelnemen aan alle MSP vergaderingen, bijdragen aan EC-identificatie door o.a. minstens 2 aanmeldingen.

In verband met de herinstallatie van de leden van het European Multi Stakeholder Platform on ICT Standardisation (MSP), de verkiezingen voor het Europees Parlement en de ontwikkelingen rond de Brexit hebben de verantwoordelijke DG's (DG GROW en DG CNECT) de eerste MSP 2019 geannuleerd. Er hebben daardoor nog geen bijeenkomsten plaatsgevonden in 2019.

12. Pro-actief onderhouden internationaal netwerk om de Nederlandse aanpak te agenderen en terugkoppelen EU-afspraken en -aanpak aan NL stakeholders, inclusief het Forum (vijf keer per jaar).

Het Europese netwerk is benaderd ten behoeve van de workshop SBR op 4 juni 2019 in Brussel tijdens het International Seminar on Digitalization and Reporting Standards.

13. Open standaarden worden onderdeel van definitieve Wet Digitale Overheid/WDO.

Het wetsvoorstel ligt nog bij de Tweede Kamer. De volgende stap is de Nota bij het verslag. De staatssecretaris heeft op 16 mei toegezegd dit naar de Tweede Kamer te zullen sturen en vermeldt zelf nog op de website dat de wet in de loop van 2019 in werking zal treden naar verwachting.

14. Wanneer een standaard op basis van de WDO ter verplichting wordt aangedragen, adviseert het Forum t.a.v. het functioneel toepassingsgebied, de duurzaamheid, het beheer en de ondersteuning van de standaard AMvB wet Digitale Overheid.

Het bureau Forum Standaardisatie is tot eind 2018 betrokken geweest bij de voorbereiding van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die HTTPS/ HSTS verplicht zal stellen op grond van de wet Digitale Overheid. Verder zal Digitoegankelijk als eerste standaard verplicht worden gesteld op grond van deze wet. Hiervoor geldt al een AMvB.

III. Adoptie

IV-STANDAARDEN

15. Vier presentaties over IV-standaarden door Bureau Forum Standaardisatie of andere 'sponsors'.

BFS verzorgde presentaties op 28 februari tijdens het SURF security- en privacyconferentie over beleid, afspraken en metingen m.b.t. informatieveiligheidsstandaarden en op 11 april tijdens het Betrouwbare OverheidsMail (BOM) over de meting informatieveiligheids-standaarden van maart 2019.

16. Laagdrempelig communicatiemateriaal maken voor e-mailstandaarden (filmpje, plaatje etc.).

Begin 2019 is er een nieuwe meting informatieveiligheidsstandaarden uitgevoerd. De resultaten hiervan waren in april/mei beschikbaar, waarna er gewerkt is aan een nieuw digitaal magazine. De meting en dit magazine betreft ook e-mailstandaarden en wordt interactief weergegeven. Het magazine zal eind mei/begin juni live gaan.

Met de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl/"restyling" voor Forum Standaardisatie wordt ook gekeken naar visuals voor standaarden. Dit is nu in ontwikkeling.

17. Internet.nl: Coördinatie uitbrengen twee nieuwe versies Internet.nl.

Platform Internetstandaarden heeft op 21 februari een nieuwe versie van Internet.nl gelanceerd. De nieuwe versie test ook op applicatie-beveiligingsopties oftewel security headers. De resultaten van deze nieuwe testen tellen nog niet mee in de eindscore. Ook is de softwarecode als open source gepubliceerd. Voor meer informatie: <https://internet.nl/article/open-source-release/>

18. Organiseren twee overleggen bulkmeettool Internet.nl.

Voor 9 mei staat een API-gebruikersoverleg gepland met onder andere een demonstratie van het in ontwikkeling zijnde dashboard voor de Internet.nl API door Elger Jonker (Internet Cleanup Foundation). Het Bureau Forum Standaardisatie zal de meting informatieveiligheidsstandaarden van maart 2019 toelichten.

19. Bijdragen aan drie samenwerkingsverbanden: Platform Internetstandaarden (PLIS / Internet.nl): projectmanagement en organiseren vier bijeenkomsten; Veilige E-mail Coalitie (VEC): participeren in stuurgroep en gezamenlijk organiseren van minimaal twee bijeenkomsten; Betrouwbare OverheidsMail (BOM) organiseren vier overleggen.

Platform Internetstandaarden (PLIS / Internet.nl):

- Op 17 januari vond een bijeenkomst van Platform Internetstandaarden plaats. Dit keer was het centrale thema internet routing security en in het bijzonder de RPKI-standaard (een standaard voor het tegengaan van omleiding van internetverkeer naar systemen van een niet-geautoriseerd netwerk). Er stonden bijdragen van Internet Society, RIPE NCC, BIT en NLnet Labs op de agenda.
- Op 21 maart vond bij SURFnet een bijeenkomst plaats van het Platform Internetstandaarden. Microsoft was uitgenodigd en vertelde over de toepassing van moderne internetstandaarden. Office365 ondersteunt momenteel al wel SPF, DKIM en DMARC, maar nog geen DNSSEC en DANE (voor veilig mailtransport). Het is van belang dat (overheids)organisaties hiernaar blijven vragen door formele feature requests in te dienen en/of ervoor te stemmen op de website van Microsoft. Het centrale thema van de bijeenkomst was standaarden voor identity management. Microsoft vertelde ook over hun visie daarop. Daarnaast waren er presentaties over IRMA (door stichting Privacy by Design), over WebAuthn / FIDO (door SURFnet en NCSC), over OpenID Connect (door eID/Logius) en over ID4ME (door Open-Xchange).

Veilige E-mailcoalitie (VEC):

- Op 22 januari was er een bijeenkomst van de Veilig Email Coalitie bij VNO-NCW. Er is gestart met een 'besloten' vergadering voor de kerngroep en ondertekenaars, waarin is stilgestaan bij de resultaten van het doelgroepenonderzoek, het jaarplan voor 2019, de voortgang van het project Communicatiemateriaal en de samenwerking met de Cyber Security Alliantie. In het tweede deel van de bijeenkomst, dat een meer open 'seminar'-karakter heeft, zijn het gebruik van de Internet.nl API door CIP, Veilig bankieren (Betaalvereniging Nederland) en Veilig mailen in de zorg (ministerie van VWS en Secumail) aan de orde geweest.

Betrouwbare OverheidsMail (BOM):

- Op 14 februari organiseerde BFS het negentiende overleg Betrouwbare OverheidsMail. Dit keer waren er inhoudelijke bijdragen van SSC-ICT, Politie, leverancier Infoblox, Platform Internetstandaarden (over DANE-configuratie) en de Belastingdienst (over Typosquatting/'look-alike' domeinnamen).
- Op 11 april vond het twintigste BOM plaats met presentaties door Tweede Kamer (ervaring), gemeente Den Bosch (DANE-verificatie), leverancier E-zorg (ondersteuning mailbeveiligingsstandaarden), NCSC (nieuwe TLS-richtlijnen), en door BFS (meting informatieveiligheidsstandaarden).

TOEGANKELIJKHEID- EN CONTENTSTANDAARDEN

20. Minimaal 200 documentverantwoordelijken bereikt met Pleio community Open documentstandaarden en drie (bijdragen aan) workshops.

De community site opendocumentstandaarden.pleio.nl heeft op dit moment 97 geregistreerde gebruikers. Daarnaast is de community site ook bereikbaar voor niet-geregistreerde gebruikers. De community site is met name opgezet voor het actief delen van kennis. Dit gebeurt nog niet afdoende. De meeste gebruikers lijken de community site vooral te zien als een naslagwerk.

Op 17 januari 2019 organiseerde Forum Standaardisatie samen met het ministerie van BZK en het ministerie van AZ-DPC een kennissessie over toegankelijke documenten voor redacteuren op het Platform Rijksoverheid Online (PRO). De inschrijving was beperkt tot dertig deelnemers om de sessie dynamisch te houden.

Op 28 maart gaf het bureau Forum Standaardisatie een presentatie op de Praktijkdag Digitale Toegankelijkheid voor gemeenten in Utrecht. Bij deze presentatie waren ongeveer zestig toehoorders van gemeenten aanwezig.

21. Twee acties specifiek gericht op hogere bestuurslagen.

In juni verschijnt een artikel in Publiek Denken over digitale inclusie met daarin een interview met Yvonne van der Brugge (algemeen directeur Logius en secretaris van het Forum Standaardisatie) en Tim in 't Veld (ICT-expert en ervaringsdeskundige). Daarnaast noemde Floor Jas (SURFnet, lid Forum Standaardisatie) PDF expliciet als open standaard in een artikel over open standaarden in Koppelvlak, het magazine van Logius.

Samen met het ministerie van BZK en het ministerie van AZ- DPC en KOOP maakt het bureau deel uit van de werkgroep kantoorbestandsformaten. Hogere bestuurslagen nemen hier niet direct aan deel, maar via aandacht kan via weg wel worden gevraagd voor de agenda van het hoger management.

Op het iBestuur Congres van 3 juli 2019 organiseert het bureau in samenwerking met Logius en de Alliantie Digitaal Samenleven een sessie over inclusie.

Het doel om in 2019 twee acties te realiseren die gericht zijn op hogere bestuurslagen lijkt dus haalbaar.

22. Ontwikkelen duurzame metingsstrategie en 0-meting.

Om de adoptiegraad van open documentstandaarden te meten, heeft het Forum in samenwerking met de Open Preservation Foundation een document crawler laten bouwen. Deze crawler (documentcheck.org) is ondergebracht bij een Nederlandse hosting provider en scoort 100% op internet.nl.

In het eerste kwartaal van 2019 is deze crawler ingezet voor een 0-meting van documenten op websites van de overheid. Deze nulmeting wordt gedaan op een afgebakende verzameling overheidswebsites. De steekproef die hiervoor gebruikt wordt bestaat uit de top 25 meest bezochte websites van de overheid, de websites van de organisaties vertegenwoordigd in het OBDO en het Forum Standaardisatie en een aantal gemeenten en provincies. De steekproef is hiermee aanzienlijk groter dan de acht overheidswebsites die in de Monitor open standaarden van voorgaande jaren handmatig onderzocht werden.

Bij deze nulmeting lopen we wel aan tegen de beperkingen van een automatische crawler. Verschillende zoekmachines vinden variërende aantallen documenten op dezelfde website. Er lijkt geen technologie te bestaan die gegarandeerd *alle* documenten op een website vindt. Daardoor heeft de 0-meting vooralsnog beperkte waarde. Het Forum Standaardisatie heeft nog geen streefbeeld vastgesteld voor documentstandaarden. Documentstandaarden worden in de vergadering van juni 2019 op de agenda gezet.

23. Drie vormen van ondersteuningsmateriaal beschikbaar (bv. beslisboom, tools, infographic, video,...).

Bureau Forum Standaardisatie faciliteert sinds februari 2019 een online converter die Microsoft Office (Word, Excel, Powerpoint) omzet naar het toegankelijke PDF/A-1a-formaat. De converter (<https://office2pdfa.org>) is bedoeld voor overheidsorganisaties die op hun digitale werkplekken (nog) geen toegankelijke PDF-bestanden kunnen maken. De converter is ondergebracht bij een Nederlandse hosting provider en scoort 100% op internet.nl. Omdat BFS de software beheert en de converter geen bestanden bewaart of analyseert, is deze veiliger dan andere online converters.

Een beslisboom voor open documentstandaarden is ontwikkeld die ter consultatie in conceptvorm te zien is op de [website van het Forum Standaardisatie](#). Wanneer er uit de community feedback wordt ontvangen op de beslisboom, dan wordt deze professioneel uitgevoerd.

API'S

24. Organisatie van vijf bijeenkomsten voor het Kennisplatform APIs en plaatsnemen in de stuurgroep.

Het bureau neemt deel aan de stuurgroep van het Kennisplatform APIs en zit de werkgroep Communicatie en Beleid voor. In het eerste kwartaal van 2019 zijn door het bureau twee bijeenkomsten (mede)georganiseerd:

- 23 februari 2019: de meet-up van het Kennisplatform APIs, mede georganiseerd door Forum Standaardisatie, met ongeveer honderd deelnemers. Bij dit evenement werd onder andere de Gouden API uitgereikt voor de beste API van de overheid aan het Kadaster voor hun BAG API. Luchtmeetnet en de Kamer van Koophandel kregen een eervolle vermelding voor hun APIs.
- 1 april 2019: bijeenkomst van de werkgroep Communicatie en Beleid, om de resultaten van de openbare consultatie van de API Strategie te bespreken.

De volgende evenementen staan nog gepland:

- Juni 2019: bijeenkomst van de werkgroep Communicatie en Beleid.
- Najaar 2019: tweede meet-up van het Kennisplatform APIs
- Najaar 2019: bijeenkomst van de werkgroep Communicatie en Beleid.

25. Inzicht in adoptiestatus OAS met bijbehorende factsheet over APIs.

Er is nog geen begin gemaakt met een nulmeting voor de adoptie van Open API Specification (OAS). Het is wel de intentie om in 2019 zo'n nulmeting te doen. Het developer.overheid.nl portal dat op dit moment in ontwikkeling is, geeft scores aan de APIs op basis van hun adoptie van de richtlijnen in de API Strategie. Veel informatie voor een nulmeting zal op developer.overheid.nl beschikbaar komen.

In februari 2019 publiceerde het Kennisplatform APIs de [API Strategie](#) voor de overheid. Het [verplicht gebruik van OAS](#) maakt deel uit van deze strategie, maar de API Strategie is breder en bevat ook andere richtlijnen met een normatieve intentie. Bijvoorbeeld het [gebruik van Oauth](#) met [Nederlands profiel](#) die ook op de 'pas toe of leg uit'-lijst wordt opgenomen. De kans bestaat dat de normatieve richtlijnen van de API Strategie als geheel worden aangemeld voor de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Volgend jaar kan het daarom zinvol zijn om de nulmeting uit te breiden naar de API strategie in bredere zin.

27. Afhandelen min. 100 gebruikers- en toepassingsvragen (25 over IV-standaarden, 25 over DOC standaarden, 25 over API's, 25 over overige standaarden).

In het eerste trimester van 2019 zijn tenminste drie vragen over informatieveiligheidsstandaarden, zestien vragen over toegankelijke documentstandaarden, twee vragen over APIs en 23 vragen over overige standaarden afgehandeld. De toegankelijkheidsrichtlijnen en de website

Digitoegankelijk.nl worden beheerd door Logius. Nader afgestemd wordt over de afhandeling van de vragen over toegankelijke documentstandaarden.

26. Drie keer presentaties / agenderen API basisverhaal.

Op de meet up van het Kennisplatform APIs van 23 februari 2019 leverde het bureau een spreker over het [hoofdstuk over Communicatie en Beleid](#) van de API strategie. Het Kennisplatform APIs heeft de intentie om in het najaar weer een meet up te organiseren, waarvoor het bureau ook zendtijd kan krijgen. Drie presentaties over APIs voor een publiek van bestuurders en managers is haalbaar in 2019.

OVERIG

28. Practice what you preach: Als Forum Standaardisatie zelf voldoen aan alle IV-standaarden en Toegankelijkheidsstandaarden en dat borgen.

De Microsoft Office-sjablonen voor de Forum-stukken zijn aangepast om te helpen voldoen aan de toegankelijkheidswetgeving. Sinds begin 2019 worden Forum-stukken op toegankelijkheid gevalideerd voordat ze naar de leden van het Forum Standaardisatie gestuurd en op de website gepubliceerd worden. Alle leden van Bureau Forum Standaardisatie hebben in het eerste kwartaal van 2019 een training gevolgd voor het produceren van toegankelijke PDF documenten vanuit Microsoft Office.

Digitale toegankelijkheid is expliciet uitgevraagd bij de doorontwikkeling van de website van het Forum Standaardisatie door DICTU. Daarnaast wordt de stichting Pleio geholpen om op het platform de nodige ondersteuning te leveren zodat onze community site opendocumentstandaarden.pleio.nl ook voldoet aan de toegankelijkheidswetgeving.

29. Logius helpen te voldoen aan alle IV-standaarden en Toegankelijkheidsstandaarden en dat borgen en meenemen in API-standaarden.

Medewerkers van Logius (Centrum voor Standaarden en Communicatie) hebben samen met het bureau Forum Standaardisatie de training voor het produceren van toegankelijke PDF-documenten vanuit Microsoft Office gevolgd. Dit heeft bijgedragen aan de bewustwording binnen Logius over het hoe en waarom van toegankelijke documenten. In het tweede trimester organiseert het bureau een bijeenkomst waarbij KOOP en Nationaal Archief hun best practices voor (duurzaam) toegankelijke documenten aan Logius en BFS presenteren.

30. Analyse gebruik van de BIM standaarden binnen de (rijks)overheid.

De opdracht zal in het najaar van 2019 uitgevoerd worden.

31. Faciliteren procesondersteuning GAB + evaluatie

Online platform live

Begin 2019 is de Pleio-website van het samenwerkingsverband Gemeenschappelijke Afspraken Berichten (GAB) online gegaan op <https://gab.pleio.nl>. Via dit online platform zal de stukkenstroom naar de leden plaatsvinden. Hier is ook de agenda van GAB te vinden en de gemaakte afspraken over harmonisatie.

Vijf nieuwe harmonisatieafspraken

Het Federatief Overleg GAB - het besluitvormend orgaan van GAB - heeft ingestemd met vijf nieuwe voorstellen tot harmonisatie. Het gaat hier om Foutafhandeling, Standaard telefoonnummer, Percentage, Getal en Bedrag. Een nadere beschrijving is terug te vinden op gab.pleio.nl.

Ideeënmarkt

Op woensdag 13 maart 2019 organiseerden Forum Standaardisatie, Geonovum en het GAB de Ideeënmarkt Informatiemodellering en gegevensuitwisseling. Doel van de bijeenkomst was kennisuitwisseling over de verschillende aanpakken van informatiemodellering. Op de goed bezochte markt (bijna honderd bezoekers) gaven de Waarderingskamer, het Kadaster, Geonovum, DUO en Kennisnet een presentatie over hoe zij bezig zijn met informatiemodellering. Het verslag en de presentaties zijn terug te vinden op <https://gab.pleio.nl/news/view/56166551/verslag-en-presentaties-ideeenmarkt-informatiemodellering-en-gegevensuitwisseling>

IV. Monitoren

32. Een keer per jaar Monitor Open Standaarden uitvoeren en de resultaten publiceren.

De Monitor Open standaarden 2018 is gepubliceerd. De resultaten ervan worden gepresenteerd in een Digitaal Magazine en het rapport is naar de Tweede Kamer gestuurd.

De opdracht voor de Monitor Open standaarden 2019 is vastgesteld door het Forum Standaardisatie en aan ICTU verstrekt. Aanbestedende diensten worden genotificeerd wanneer hun aanbesteding in beeld is voor de monitor van 2019.

33. Twaalf keer onderzoeksresultaten (succesfactoren/ knelpunten) bespreken met onderzochte betrokkenen uit de Monitor. (6 aanbestedingen/ 6 vz'n).

Er zijn inmiddels vijf gesprekken gevoerd met contactpersonen van aanbestedingen die onderzocht zijn in de Monitor. De gesprekken met de beheerders van de voorzieningen moeten nog uitgevoerd worden. De opdracht hiertoe is verstrekt in het kader van de Monitor 2019.

34. Twee keer per jaar IV-meting uitvoeren en de resultaten publiceren.

Maart 2019 is de meest recente IV-meting uitgevoerd en de resultaten hiervan zijn in april gedeeld met het OBDO. De nieuwe Forum-voorzitter Larissa Zegveld was bij het OBDO aanwezig en heeft de resultaten onder de aandacht gebracht bij de OBDO-leden. Naar verwachting worden in mei de resultaten gepubliceerd op de website van het Forum.

Meest opvallende punt is het feit dat uit de meting bleek dat het streefbeeld voor het toepassen van de standaarden HTTPS en HSTS niet gehaald is. Deze streefdatum was eind 2018. Dit onderschrijft de noodzaak van de AMvB voor deze standaarden, waar het ministerie van BZK momenteel aan werkt.

35. Contactpers. aanbestedingen voor het Monitoronderzoek worden hiervan op de hoogte gesteld en ontvangen link naar de Forum webpagina voor inkopers.

Sinds de verzameling van de aanbestedingen in het kader van de Monitor 2019 worden contactpersonen genotificeerd per e-mail.

36. Contactpers. voorzieningen die onderzocht worden voor Monitor ontvangen bericht met link naar Monitor wanneer deze naar TK wordt gestuurd.

Nadat de Monitor open standaarden naar de Tweede Kamer is gestuurd, is hiertoe opdracht gegeven aan ICTU, de organisatie die de Monitor opstelt.

V. Advies en communicatie

37. Halfj. adviseren OBDO over mutaties ptolu-lijst en lijst aanb. standaarden, resultaten halfj. meting IV-standaarden en resultaten jaarlijkse Monitor.

Het Overheidsbrede Overleg Digitale Overheid (OBDO) sprak in de periode januari-april 2019 twee keer over de voorgedragen adviezen van het Forum Standaardisatie. Dit was in de vergaderingen van 12 februari en 23 april.

In februari stemde de leden van het OBDO in met het agenderen van de Monitor 2018 in eigen organisatie en achterban. Het bureau heeft contact met de organisaties van de leden van het OBDO over het agenderen van de monitor, wanneer hulp van het Forum daarbij gewenst is. Ook stemde het OBDO in met het plaatsen van de standaard PDF/UA, een open standaardformaat voor de uitwisseling van documenten waarvan de pagina opmaak vastligt, op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Het OBDO stemde in april ermee in de resultaten van de meting informatieveiligheidsstandaarden te agenderen in eigen bestuurlijke gremium conform de afspraak van de OBDO-vergadering van 12 februari 2019. Daarnaast werd hen verzocht achterblijvers in hun eigen organisatie / achterban individueel aan te spreken conform de streefbeeldafspraken voor implementatie van de IV-standaarden. Het OBDO ging hier mee akkoord.

38. Content website minstens twee keer per jaar controleren op actualiteit.

Eind maart, begin april is begonnen met de doorontwikkeling en het maken van de nieuwe website. In dit Agile proces wordt met sprints gewerkt en user stories. De website zal in de zomer in acceptatieomgeving staan, wanneer er ook een update gegeven moet en zal worden aan de content, al naar gelang de nieuwe inrichting van de site.

De thema's van de "oude" website worden opnieuw ingedeeld, teksten geëvalueerd, gecontroleerd en up to date gemaakt. Zolang de nieuwe website nog niet online is, wordt nieuw geplaatste content goed gecontroleerd op actualiteit. In de gaten wordt gehouden wat er dringend aangepast moet worden of wat er op de iets langere termijn op de nieuwe website geactualiseerd moet worden.

39. Uitvoeren communicatieplan, met onder andere minstens twee digitale magazines (Monitor & IV-meting), één eenduidige huisstijl ontwikkelen voor Forum Standaardisatie, 10% meer bezoekers op nieuwe doorontwikkelde en in gebruik genomen website, minstens deelname aan twee relevante congressen van BFS, minstens vier artikelen in media met een bekendheid over nut en noodzaak van het gebruik van Open Standaarden en om naamsbekendheid van het Forum te stimuleren. [

Het communicatieplan, geschreven medio 2018, is in uitvoering. Medio 2019 dient update gemaakt te worden van het plan, waaronder het actualiseren van doelgroepen en doelen.

In maart 2019 is het digitale magazine gepubliceerd van de monitor open standaarden 2018, met onder andere een voorwoord van staatssecretaris Knops. Eind mei/begin juni zal het digitale magazine gepubliceerd worden voor de IV-meting begin 2019, met een voorwoord van Erik den Hoedt (directeur dienst Publiek en Communicatie) en Larissa Zegveld (de nieuwe voorzitter van het Forum Standaardisatie).

De bezoekersstatistieken van de website worden gecontroleerd na de livegang van de nieuwe website, waarschijnlijk plaats zal vinden in de zomer.

Forum Standaardisatie is betrokken bij de organisatie van het iBestuur Congres op 3 juli 2019 met een sessie over inclusie. Ssprekers zijn Anneke van Zanen (voorzitter van NOC*NSF), de Alliantie Digitaal Samenleven (vertegenwoordigd door onder andere Lea Bouwmeester, kwartiermaker van de Alliantie), Larissa Zegveld (directeur van Wigo4It, tevens voorzitter van het Forum Standaardisatie, ook ambassadeur van Gebruiker Centraal en Expertise Centrum Oefenen) en Yvonne van der Brugge (algemeen directeur van Logius, tevens secretaris van het Forum Standaardisatie).

Het Forum Standaardisatie is vertegenwoordigd op het PianOo congres op 6 juni. Ook staat op de planning dat Forum Standaardisatie deel zal nemen aan het ECP congres in het najaar van 2019.

In mei verschijnt een interview namens Forum in een special van Publiek Denken. Yvonne van der Brugge als secretaris van het Forum en Tim in 't Veld (adviseur digitale toegankelijkheid) worden geïnterviewd over open standaarden en de essentie hiervan voor digitale toegankelijkheid. Daarnaast schrijft nieuwe voorzitter Larissa Zegveld regelmatig blogs voor iBestuur, tot dusver onder andere over URL-namen, standaardisatie en inclusie.

40. Minstens twee presentaties over Internationaal en standaardisatie.

Een presentatie hiervoor is in voorbereiding voor de vergadering van het Forum Standaardisatie op 12 juni 2019. Ook wordt een bijdrage geleverd aan het Logius International Seminar in oktober 2019.